

ქვეყანა საქართველო

წელი პირველი

1er année.

საქართველო
საქართველო

№ 3

NOTRE PAYS

Revue mensuelle

Redac.: 14, cité Falguiere - Paris 15

აპრილი — 1948 — AVRIL

ქართველ ემიგრანტ მწერალთა და ჟურნალისტთა ოჯახი.

იტალიის არჩევნები

ძნელია წერა, როცა მოვლენა დამთავრებული სახით არ ათის შენს წინაშე. იტალიის არჩევნების კი—მხოლოდ მცირედი ცნობები მოგვეპოება.

ჩვენ კი მაინც გვინდა მკითხველს ორიოდე აზრი გაუზიაროთ ამ საგანზე. როცა წერილი მის წასაკითხავად იქნება გამზადებული, მას არჩევნების საბოლოო შედეგები ეცოდინება და დაფასება უფრო ადვილი იქნება. მაგრამ დღესაც შეიძლება ზოგი ჩამის თქმა სრულიად უდაოთ.

ერთი ის რომ მთელი ქვეყანა გულის ფანცქალით აღევნებს თვალ-ყურს არჩევნების მიმდინარეობას. კონსტინენტალური ევროპა და ზღვის მეფე—ყოფილი ინგლისი, მხალხბელი მებრძოლი საფრანგეთი და შორეული ამერიკა, პრაგა, თავისუფლება აყრილი და მისი ღირსების ამყრელი მოსკოვი.

ყველა გრძნობს, ყველა ხედავს, რომ რაღაც უხილავი ძაფით მისი ბედიც გადაბმულია იტალიის ხალხის ორიენტაციაზე, რომელიც ამ არჩევნებზე უნდა გადასწყვიტოს.

არავინ აღარ არის ნეიტრალი მაცურებელი; უბრალო თანამგრძობი, ან გულშემბატკივარი. არა. ყველა თავის ბედსაც ნაწილობრივ მაინც ხედს იტალიის ბედში; ხედავს მოქალაქეც და პოლიტიკური ხელმძღვანელობაც. ამიტომ ყველას სურვილი ებადება სრულიად ბუნებრივად ამ არჩევნების გადაწყვეტაში რაიმე მხრივ და რაიმე საშვალებით მონაწილეობა მიიღოს.

მსოფლიოში დღემდე წესათ იყო სხვის შინაურ საქმეებში ჩაურევლობა. ის წესათაა დღესაც. მხოლოდ მოსკ. არ მიანია იგი თავისთვის სავალდებულოთ. სხვას იგი მუდამ უკიყინებს ჩარევას, თვითონ კი... მთელი მისი საერთაშორისო მუ-

შაობა ამ ჩარევის მეთოდზე იყო და არის დღესაც აგებული.

იტალიის საკითხზე ეს ჩარევა თითქმის საყოველთაო მოვლენათ გახადა. არავინ არ კმაყოფილდება წმინდა პასიური როლით. რაც უნდა ითქვას, ტრიესტის და ზოგიერთი კოლონიების დაბრუნების საკითხს ასე კატეგორიულად დაყენება სამი დიდი სახელმწიფოსაგან, რომელსაც სწორედ საარჩევნო კამპანიის ხანაში ქონდა ადგილი; ეჭვი არ უნდა, სამართლიანობის აღდგენასთან ერთად, ამ არჩევნებში სასწორის გარკვეული მხრით გადახრაც ქონდა მიზნათ.

ერთეა მოსკოვიც: კომინფორმით, ფულით, მუქარით; ჩაერეოდა რომ შეეძლოს ჯარითა და ემისრების საშვალებითაც, როგორც ამას ქონდა ადგილი აღმოსავლეთ ევროპის სახელმწიფოებში, რომელიც მისი გავლენის სფეროში იყვნენ მოქცეული.

ამ რიგათ, ყველაფერი ერთმანეთს გადაება. მსოფლიოს აღარ აქვს საზღვრები, საშინაო და საგარეო საქმეები ერთი ერის ვახდა საშინაო და საგარეო საქმეებთან დანარჩენებისათვისაც. მსოფლიოს მხოლოდ ერთი კედელი აქვს, რკინის ფარდათ რომ არის ცნობილი. ამ მართლაც საზღვარია, რომლის იქით და აქეთ სხვადასხვა სამყაროა მოთავსებული. ამ საზღვრის ერთი თვი სება ისიცაა, რომ მის იქით აღმოსავლეთისაკენ ჩარევის საშვალება არარაობამდეა დაყვანილი ყველასათვის, გარდა მოსკოვისა, რომელიც იქ დესპოტიურათ ბატონობს ყველაზე. მაგრამ ამ რკინის ფარდის დასავლეთით კი მოსკოვის შერ მოჭრა და ჩარევის ცდები შეუწყვეტილია.

იტალიის მდგომარეობა ამ მხრივ მაინც განსაკუთრებულია, რადგან ის იმ მიჯნაზე მდებ-

ბარეობს, სადაც მსოფლიო განხეთქილების მთავარი ხაზია გაველებული, სადაც დიქტატურის და კულტურული თვით მოქმედების ინტერესებია ერთმანეთზე დაპირისპირებული. ამიტომ აქ ჩაჩრევა—ამ დაპირისპირების ანარეკლია, მისი გამოძახილია.

მაგრამ ამ ჩარევასაც თავისებური ხასიათი აქვს. დასავლეთის სახელმწიფოები თუ პარტიები იზველიებენ იდეურ გავლენას, თანაგრძობას, თვით იმ ქვეყნის ინტერესების დაკმაყოფილებას, რომლის ბედით მათ აინტერესებთ. ამიტომ იტალიას ქონდა დახმარება სიტყვით, წერით, ტერიტორიების აღდგენით, რაც თვით იტალიის ერისთვის მისაღებია და გასაგები. ამას ეწოდება ჩარევა მორალური, რაც სრულიად დასაშვებია სახელმწიფოებრივ დამოუკიდებლობის თვალსაზრისითაც.

აღმოსავლეთის დესპოტია კი ჩაქრია კომინფორმით, ფულით და მუჭარით: ტრიესტს ვერ მიიღებთ თუ არა კომუნისტ ტოგლიატის ხელით; ჯერ ტოგლიატი მთავრობაში გაიყვანეთ, რაც უდრის მოსკოვისადმი დამორჩილებას და მერე ტრიესტს მიიღებთო. ეს ნამდვილი მანტაჟი, მუშტის და ნობათის პოლიტიკაა, ანუ პოლიტიკა მორჩილების და დაჯილდოების, რაც ყოველი ღირსეული ერისთვის მიუღებელია. და იტალიის ერმა, მიღებულნი ცნობების მიხედვით, თავის ღირსეულობა საყსებით დაამტკიცა.

მიუხედავად კომუნისტების ყიყინისა, ნენისტების მოღალატური საქციელისა, კომუნისტებს რომ შეუერთდნენ და დასავლეთის სოციალისტურ და დემოკრატიულ მოძრაობას გამო-

ეთიშენ, იტალია მაინც ჩრება დასავლეთის კულტურის ერთგული. ესაა მთავარი.

კომუნისტებს და მათ მოკავშირეთ კიდევ დიდია ძალია აქვთ, რაც მრავალ დაბრკოლებებს შეუქმნის კიდევ დემოკრატიული იტალიის განმტკიცებას. მაგრამ პირველი ეტაპი უკვე გავლილია. მოსკოვმა ვერ მოახერხა რკინის ფარდის დასავლეთით გადმოჩრება. ევროპის ყველაზე, სუსტი და საფრთხილო ადგილიც მისთვის სულელები აღმოჩნდა. და ამით იღება საზღვარი მისი ექსპანსიის შემდგომ განვითარებას.

იდეურ და საზოგადოებრივ ნიადაგზე შეგახებაში აღმოსავლურმა ცბიერებამ და კომუნისტურმა დემოგოგიამ ევროპიდან ნასესხებ ფრახებით და აზრებით შეცაზმულმა, სასტიკი მარქსი განიცადა ევროპული ცივილიზაციის წინაშე.

კონსოლიდაცია ევროპის, როგორც თავისუფლების კერის და საიშედო პერსპექტივები თავისუფალ ერთა ფედერაციის—რეალური განხორციელების ნიადაგს იმაგრებს.

უნდა ვიქონიოთ იმედი, რომ მოწილილი კომუნისტური ტალღის შეჩერებას მოყვება მისი უკან-სარბოლა. და ამ უკან-სარბოლას მიყვება ფეხდაფეხ ევროპული იდეები თავისუფლების და ადამიანის პიროვნების პატივისცემის, ეროვნული თვითარსებობის. და ამ იდეების შეჭრას არა მცირედი გამომაფხიზლებელი და განმათავისუფლებელი როლს შეასრულება შეუძლია საბჭოთა აღმოსავლეთის სამფლობელოში. ამიტომაც რომ იტალიის დემოკრატიული ძალების გამარჯვება—გვერვებება ჩვენი მომავალი იმედების წინამორბედათ...

ჩ ვ ე ნ დ ა ი ს ი ნ ი
(ნაზრვიდან)

არუსულმა კომუნისტმა თავის ნამდვილი ბუნება; თავის ნამდვილი და იმპერიალისტური სახე პირველად საქართველოს დაპყრობაში გამოიჩინა.

მან ვერ აიტანა პატარა მცხოვლობის არსებობა, რომელიც რევოლუციის და ომის ტალღების გააფთრებული ტრიალ-გრაილიდან დემოკრატიული, თავისუფალი წყობილების დროშით გამარჯვებული გამოვიდა დამოუკიდებელ არსებობისათვის. კრემლის მესუფურებმა პირველად მას ჩაკრეს ზურგიდან მსხვილი.

უნდა ითქვას, თავისუფალი ევროპა ააშფოთა

ამ აშკარა უსამართლობამ. საქართველოს ტრაგედიას გამოიქმნაურენ არა მარტო ის წრეები, რომელიც საერთოდ უსარყოფითად და ერთგვარი შიშის გრძნობით შესტყურობდნენ რუსეთის თვალუწვედნელ ხანძარის აბირბილებულ ცეცხლს, არა მედ ის ფართო წრეებიც პროგრესული საზოგადოების რომელითაც მოსკოვი რევოლუციურ განმახლებელ ცენტრად ქონდათ წარმოდგენილი.

პატარა, დემოკრატიული ერის თავისუფალ დაწესებულებათა უხეშათ ფეხქვეშ გათელვამ ჩააფიქრა და დააქტვიანა ისინი ამ აღმოსავლეთურ „რევოლიუციონერთა“ სამართლიანობაში.

მათში გაიღვიძა კაცობრიულმა სინდისმა, შეიჩინა საზოგადოებრივი ინსტიტუტი თავისუფლებისა და როცა გაისმა ქართველ გადმონგვეწილ მოღვაწეთა ხმა მაღალი დაღაღისი სამართლიანობის საძიებლად, მას საკმაოდ ნოყიერი ნიადაგი დაუხდა. ევროპის საზოგადოების ყველა წრეში და კლემენტებში გაუჩნდა დამცველი და მეჭობაგე პატარა ერის უბედობას.

ორი ათეული წლის განმსვლობაში იყო ქართული საკითხი უდიდეს შავლაქათ საბჭოთა სამფლობელოს ცის კამარაზე. ერთა ლიგა, ადამიანთა უფლების საზოგადოება, პოლიტიკური პარტიები, მმართველი წრეები, ყველანი დიდი ყურადღებით ეკიდებოდნენ მათთვის გაუგებარ და მოულოდნელ ძალმომრეობის ამბავს.

მაგრამ მათთვის ეს იყო ცალკეული ამბავი. ერთი სამწუხარო და დასაგმობი ეპიზოდი „დიდ რევოლუციის“, რომელსაც მოსკოვი ხელმძღვანელობდა.

მხოლოდ თითოორიო დაკვირვებელი და ბოლშევიკურ მოქმედების მეთოდებთან გაცნობილი მოწინავე მოაზროვნეები, როგორც ჩვენი ერის საუკეთესო მეგობრები კ. კაუცკი და პ. რენოდელი, ხედავდნენ თავიდან რა დიდი რეაქციონური საფრთხე იფარებოდა მთელი კაცობრიობისათვის ამ თითქოს პატარა ინციდენტში.

საერთოდ ევროპის დიდი ნაწილისათვის გაუგებარო დარჩა მთელი ისტორიული მნიშვნელობა საქართველოს ტრადიციის.

ევროპის მოწინავე წრეებში იმდენათ დიდი იყო პრესტიჟი რუსეთის რევოლუციის, რომ თვით კრემლის აგენტების უტიფარმა განცხადებამ, — საქართველო ბაქოს ნაფთისათვის დავიპყროთო, ვერ შემუსრა ეს მაგრად ფეხ-გამდგარი რწმენა რუსეთის რევოლუციისა და მისი ახალ მეთაურობაზე.

საქართველოს იცავდნენ სამართლიანობის გრძნობით, უფრო მორალურად, ვინემ პოლიტიკურათ, მაგრამ მისი დაპყრობის აქტი არ მიაჩნდათ საერთო საფრთხეთ.

უფრო დიდ საფრთხედ ეჩვენებოდათ საბჭოთა რესპუბლიკის დაზიანება და შეიქმნა ორჭოფი მდგომარეობა. იცავდნენ რუსეთის რევოლუციის სახელით საბჭოთა ხელმეუბნელობას, რომელსაც ვითომ კაპიტალისტური ვეშაპის მიერ ჩაყლაპვის საშიშროება მოელოდა და იცავდნენ საქართველოს ბედს საბჭოთა კლანტებში გამომწყედულის. გაიხსნეთ საბჭოთა მთავრობის ცნობა მაკდონალდისაგან, ერისაგან და

საქართველოსთვის რეზერვის გაკეთება, სადაც საუკეთესოდ გამოიხატა ეს ორჭოფობა ევროპის პოლიტიკის.

მაინც შეიძლება თამამად ითქვას, პირველი ტალღა კომუნისტური რეჟიმის საშინელებათა წინააღმდეგ საქართველოს საქმემ აამოძრავა, მან გავლო პირველი ხარვეზი მოსკოვის პრესტიჟს, მან გაბზარა „რევოლუციური“ კედელი საბჭოთა რეჟიმის ავტორიტეტის.

მაგრამ საზოგადოებრივი აზროვნების სრულ გადატეხამდე მაინც ძალიან შორს იყო.

უკანასკნელ ომის წინა წლებში და ომის დროს ევროპის თავზე დაწოლილმა ტოტალიტარულ ფაშიზმ-ნაციზმის საშიშროებამ — აღმოჩინდა რუსეთის დიქტატურას სრულიად ახალი პერსპექტივები გადაუშალა და ჩვენი საკითხისადმი ყურადღება მიაწვლა. იმ პოლიტიკურმა მუშაობამ, რომელიც იმ ხანებში სწარმოებდა ამასთან დაკავშირებით, სულ ცოტა რომ ვთქვათ, ამ მხრივ მხოლოდ უარყოფითი როლი ითამაშა.

ომის შემდეგ მთელი საერთაშორისო მდგომარეობა, ის გაურკვევლობა და, თუ გნებავთ, არეულობა, რომელიც დღეს კიდევ ახასიათებს ქართული საკითხისადმი მიდგომას, მართო ამ წარსული ამბებით არ არის გამოწვეული.

იგი გამოწვეულია უფრო მეტათ იმით, რომ ომის შემდეგ მთელი საერთაშორისო მდგომარეობა ძირბუდიანათ შეიცვალა და ჩვენ სრულიად ახალ პირობებში გვიხდება ქართველი ხალხის უფლებებზე ზრუნვა და ლაპარაკი.

ამ ახალი პირობათაგან პირველ ყოვლისა აღსანიშნავია ის, რომ ომის პროცესში და შემდეგ ჩვენი ბედი ვიზირეს 10-დე პატარა და მოდილო ერებმა, რომელიც საბჭ. რეჟიმის რკინის კლანტებში მოექცენ და ფაქტიურად თავისუფლებას და დამოუკიდებლობას გამოესალმენ. აღსანიშნავია ის რომ, მოსკოვის ტოტალიტარული რეჟიმი შემოიჭრა შიგ შუაგულ ევროპაში და ყველგან უხეში ძალმომრეობა გააბატონა, ნაწილი გერმანიის და ავსტრიის გათელა, დანარჩენ დასავლეთ სახელმწიფოებსაც მათი ბედით ემუქრება. ვილას ახსოვს ახლა საქართველო, როცა საფრთხე ევროპის კარებშია შემოჭრილი! ვილას ახსოვს თვით ეს ახლათ გაუბედურებული ერები, როცა ევროპას თავის თავი აქვს მოსაველელო და საპატრონებელი...

ევროპას დაავიწყდა „საბჭოთა რევოლუციის“ დაცვა და საქართველოზე გამოქონაგება. განცვიფრებულმა ევროპის დემოკრატებმა და სო-

ცივილიზაციებმა ახლა დაინახეს თვალნათლივ, რომ რუსეთის ველ-მინდვრებიდან მოდის არა მარტო ცხოველებული და განმასხვებელი ალი იქ განადგურებული რევოლუციის, რომელსაც დაცვა ესაჭიროება, არამედ საშინელი კვამლი აღმოსავლეთის ველურ დესპოტიზმის, რომელიც მონობის უღლით გვიმასპინძლებდა. დაინახეს, რომ ეს დესპოტიზმი გაქრობით ემუქრება ბურჟუაზიულ კერძო საკუთრებასთან ერთად იმ ძირითად საფუძვლებს ადამიანის და ერის უფლებებისა, რომელზედაც აყვებულა ევროპის ცივილიზაცია და რომელზედაც უნდა მოეწყოს მომავალი განახლებული, სამართლიანი და ადამიანური ურთიერთობა.

აშკარა გახდა, რომ საქართველოს დაპყრობა არ ყოფილა შემთხვევითი მოვლენა, არამედ ბუნებრივი შედეგი ბოლშევიკური გადატრიალების ძირითადი ჩასახული რეაქციონური და ანთური ხასიათის; ეს აშკარა გახდა ახლა, როცა საქართველოს ბედი დაუდგა წინ ევროპას. და დღეს უდავოდ შეიძლება ითქვას, რომ საქართველოს დემოკრატიის გატყვევით გაიხსნა პირველი აქტი იმ საშინელ ტრაგედიის, რომლის უკანასკნელი აქტი ჩვენს თვალ წინ იშლება მსოფლიო მასშტაბით გასათამაშებლად. და ამ უკანასკნელმა აქტმა მოიტანა ის, რომ საქართველოს საკითხი, როგორც ცალკე პრობ., გამოჩაგვლიათ რომ ქონდათ წარმოდგენილი, მოიხსნა. მაგრამ მისი არსება—ერის და პიროვნების თავისუფლება—დარჩა და საერთო, მსოფლიო პრობლემად გადაიქცა. ამით ქართული საკითხი საერთაშორისო მსოფლიო საკითხს ეზიარა, მისი ნაწილი შეიქნა.

და ჩვენც დღეს მეტად ვინემ ოდესმე, ამ მსოფლიო პრობლემას უნდა მივყურით და აქ ვეცადოთ ჩვენი ბედის ამოხსნას.

როგორია დღეს საერთაშორისო მდგომარეობა?

ძალზე დაჭიმული. უკანასკნელი მსოფლიო ომი, როგორც სამხედრო შეჯახება დამთავრდა, მაგრამ მისი მიზნები ვერ მიღწეული არაა, შედეგები არ სჩანს... არც ზავა დღემდე ჩამოგდებული, არც მშვიდობიანობა უზრუნველყოფილი.

ჩვენთვის ყოველთვის უდავო იყო, და უდავოდ დღესაც, რომ სანამ მოსკოვის ტოტალიტარული რეჟიმი ბატონობს დედამიწის შევექცედ ნაწილზე, ომის საშიშროება არ მოიშლება, სანამ

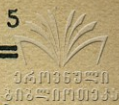
ქრემლში სტალინიზმი მეფობს—ზავზე ლაპარაკი—წყლის ნაყვია. ჩვენთვის იგივე ნათელი იყო, რომ საბჭოთა ტოტალიტარიზმი ევროპის დემოკრატიულ რეჟიმთან ვერ მოთავსდებოდა და რომ მათი კონფლიქტი ჰიტლერის დამარცხების მეორე დღესვე უნდა წამოჭრილიყო. დღეს ეს პროგნოზი რეალობათ იქცა და რაც უმთავრესია რუსული იარაღის ძლევამოსილებით გაბრუნებული ევროპის ხალხთა შეგებაში საკმაო სიძლიერით შეიჭრა. ქრემლის ტლანქმა ხელებმა თვით იმეცადინეს ამ შეგების გაღვიძებისათვის.

და დღეს ეს ორი ძალა: დიქტატურა ტოტალიტარული და დემოკრატია სოციალური ერთმანეთზე არის დაპირისპირებული. და ისმება საკითხი: მოხერხდება ამ დაპირისპირების, ამ დაძაბული ჭიდილის მშვიდობიან კალაპოტში ჩატარება, თუ ისევ ცეცხლის ალიში უნდა გაეხვიოს კაცობრიობა?

ვერ დავმაღვთ: ჩვენი აზრით დღეს მანსები მეტი ომის მხარეზეა, ვინემ მშვიდობიანობის მოსკოვის დიქტატურა განსაკუთრებით უწყობს ხელს ამ საომარ მანსების გაძლიერებას. იგი განუწყვეტილად აქარაუნიებს იარაღს და ახალახალ სტრატეგიულ პოზიციებს იმაგრებს; მას სწამს აუცილებლობა სამხედრო კონფლიქტის და გაფაციცებულ სამხედროსა. ტოტალიტარიზმს მორიგება და კომპრომისის მიღება არ შეუძლია, თუ მიიღოს, მიიღებს იმისთვის, რომ მალე ისევ დაარღვიოს და თავის აბსოლიუტური ბატონობით შესცვალოს. მისი ექსპანსიის მიზანია—მთელ მსოფლიოში კომუნისტური რეჟიმის შემოღება და ყველასი მოსკოვის დიქტატურის ქვეშ დაყენება. ამ გზით მუშაობა მას არასოდეს შეუწყვეტია. და დღეს მეტი გაცხოველებით მისწრაფვის აქეთვე, ვინემ ოდესმე.

მას აქვს ორი გზა, ორი ხაზი აღებული ამ მიზნების მისაღწევად: ერთია მშუთე კოლონიის, ანუ ადვილობრივი კომუნისტური პარტიების ამუშავება და სადაც მოხერხდება მათთვის საბჭოთა შეარსებულ ძალების მუქარით, ან მრავალრიცხოვანი „სახელდახელოთ გამოგზავნილი იარაღიანი ტურისტების“ მიმეღლებით დახმარების გაწევა, როგორც ამას ქონდა ადგილი მაგ. ჩეხოსლოვაკიაში. სადაც ეს ტერორიზაციის მეთოდი არ გასჭრის, იქ ძალაში შევა მეორე გზა—პირდაპირი დაპყრობა იარაღით.

საქართველო იძლევა ამ მხრივაც კლასიკურ მაგალითს საბჭოთა ტაქტიკისას. აქ ადვილი ქონ-

და ერთსაც და მეორესაც. ჯერ შევეცადენ ადგილობრივ კომუნისტების აჯანყების მოწყობას. და როცა აქედან მარცხის მცეტი არაფერი გამოუვიდას, წითელი ჯარი ამუშავეს. ქურდულათ შემოგვესიენ ყოველ მხრიდან, ომის გამოუცხადებლად და ისე დაგვიპყრეს. ცფვიჭობით ამ ორივე გზით ივლის მოსკოვი მომავალშიც.

საყურადღებოა, რომ კრემლში უკვე შემუშავებულია აქვთ მთელი კომპლექსი დებულებების, ანალოგიური ნაციისტური მოძღვრებისა, რომელიც მოსკოვის მსოფლიო ბატონობის საჭიროებას და აუცილებლობას ამართლებენ და ასაბუთებენ.

და ეს დებულებები ფართოთ ვრცელდება საბჭოთა საბრძანებელში, ამ ლოზუნგებით კომუნისტური რეჟიმი გამოცხადებულია, როგორც უმალესი მიღწევა, თვალშეუღდამი ბურჟუაზიული და სოციალისტური ევროპისათვის; კომუნისტური კულტურა აღიარებულია მოწინავე კულტურათ შედარებით ევროპის გაცვეთილ და ჩამორჩენილ კულტურასთან; საბჭოთა მწერლობა უნიჭიერესია და უმწვერვალესად განვითარებული, ევროპისაზე ბევრათ გასწრებული. საზჭოთა მეცნიერება—მიუწვდენელი ევროპული ბურჟუაზიული მეცნიერებისათვის. საბჭოთა „ხალხური დემოკრატია“ უპირველესი და უსრულესი ფორმისა სახელმწიფო წყობილების, რომლის ბადალი არც წარსულს უნახავს, არც მომავალს მოელანდება. ასევეა ტეხნიკა და ინდუსტრიაც. „დაწევა და გადასწრების“ ლოზუნგი დიდი ხანია მფიცვალა ახალით: საბჭოთა ქვეყანა გასწრებულიც არის და გადაცილებულიც დანარჩენ კაცობრიობაზე, ამ რიგათ იგი პირველია და მოწინავე მთელ მსოფლიოში და როგორც ასეთი მარვენებულია ჩამორჩენილ ევროპულ ცივილიზაციისათვის ამ უკანასკნელის მომავალი განვითარების გზების.

საბჭოთა ერებში თავის მხრივ არის ერთი, რომელსაც პირველობა ეკუთვნის: ესაა—ველიკოროსიის ერთი, იგია უფროსი ძმა დანარჩენების. თვით სტალინმა აღიარა ასე თავის პიროთ. ამას დაუმატეთ პანსლავისტური თეორია და სლავიანთა მაღალი დანიშნულება მსოფლიოში, წვრილ სლავიან ერთა მოსახიბლავათ შემუშავებული, დაუმატეთ რუსი ხალხის მესიანური მისიის მისტიკა, რომელიც ველიკოროსთა უფროსობაში პოულობს თავის განმსაზიერებელს და თქვენ მიღებთ სრულ ამაღვამს, სადაც ეს საში ელემენტი, კომუნისში, რასიში და მისტიციზში ერთმა

ნეთში არქული და შედუღებულია კრემლის დიქტატორთა სადიდებლათ.

ესაა იდეოლოგიური კვანტესენცია სტალინიზმის მას შემდეგ რაც სტალინიში ერთ ქვეყანაში გადალახული იქნა შედგეათ ათიოდე ახალი ქვეყნების დაპყრობისა და მათი საბჭოთა წყობილებით დაჯილდოებისა.

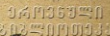
ამ იდეოლოგიიდან კი გამომდინარეობს ის მარტივი დასკვნა, რომ საბჭოთა რუსეთს უფლება აქვს და მოვალეობაც აძევს (როგორც მოწინავეს) მთელ ქვეყანას გაუზიაროს მადლი და სიკეთე, რომელიც მოსიყვარულე, მშობლიურ სტალინს მისთვის მოუფენია. და თუ ბურჟუაზიულ ჭაობში ჩავლულ ევროპას ვერ შეუფენია თავის არსებითი ინტერესები, იგი მას თოფმა და იარაღმა უნდა შეაგნებინოს.

ამ რიგათ საბჭოთა მესვეურები პრაქტიკულათ ემზადებიან ომისთვის და თეორიკულათაც ამუშავებენ პოზიციას მის გასამართლებლათ.

ამიტომ ჩვენ ვამბობთ: თუ ომის ხანძარი მოედვა ხელახლა კაცობრიობას, ამ უსაშინელესი ბოროტმოქმედების მთელი პასუხისმგებლობა კრემლის ბატონებს უნდა დაედვას.

ამ იდეოლოგიურ და პრაქტიკულ საომარ მზადებას უპირდაპირდება იდეეს მთელი დანარჩენი კაცობრიობა: ევროპა და ამერიკა. ამ მეორე მხარეს ახასიათებს ერთი საერთო მიდრეკილება: სურვილი ზავისა და მშვიდობიანობის, რაც გამომდინარეობს არა ბურჟუაზიული კაცთმოყვარეობიდან, არამედ რეალური, არსებითი ინტერესებიდან და კულტურული ვითარებიდან. მაგრამ არის მათ შორის ერთგვარი განსხვავებაც. თუ ამერიკის შეერთებული შტატები, როგორც ყველაზე ძლიერი თავის სამხედრო ძალით და სამხრეველო პოტენციალით და მსოფლიო გეგმომონიის როლში ჩამდგარი, მშვიდობიანობის ძიებასთან ერთად იარაღზე დაყრდნობასაც არ ერიდება, სულ სხვაა ომით სისხლისაგან დაცლილი და გადატაცებული დასავლეთ ევროპის სახელმწიფოები. ამათ მართლაც და აუცილებლათ სურთ, ესაჭიროებათ ზავი და მშვიდობიანობა, როგორც ომისაგან დატოვებულ მძიმე ჭრილობების მოსაშუშებლათ, ისე იმ გადაქმნითი მტვარობის საწარმოებლათ, რომელშიც იგინი შებმული არიან.

თუ რუსეთი ამერიკის შორის არსებობს ქიშპობა უპირატესობისა და ბატონობისათვის, ევროპისათვის ბატონობის ამბავი ეადგასული

ძველი თამასუქია, რომლის განაღდებაზე მან საბოლოოთ ხელი აიღო. მისთვის კონკრეტულად ათ სდგას საკითხი: ყოველი ღონისძიება იმპაროს ზავის და მშვიდობანობის შესანარჩუნებლათ, რადგან მხოლოდ ამ ნიადაგზე შეიძლება სოციალური სამართლიანობის და თანასწორობის იღეთათა რეალიზაციისთვის რეფორმატორული მუშაობის წარმოება. ამ ნიადაგზე აღმოცენდა ე. წ. მესამე ძალა, რომელიც ორ დიდ მეტოქეთა შუა ჩადგომით ცდილობს ევროპას ააცდინოს თავიდან ახალი განადგურების საშიშროება, ომის ასპარეზით გადაქცევა.

მოსკოვის დიქტატორას ყველანი ერთსულღონათ იწინააღმდეგებთან. ვანიჩივიან ერთმანეთისაგან მხოლოდ ზავის მოყვარეობის მეტ ნაკლები ხარისხით.

უნდა გულახდილათ ვთქვათ, მთელი ჩვენი სიმბატიები ერთიანად „მესამე ძალისკენ“ არის. საუკეთესოთ მიგეაჩნია მშვიდობანობის პირობებში მოხდეს ლიკვიდაცია, თუ შეჩერება საბჭოთა უსამართლობის, ვინემ ახალი ომის და მსოფლიო კატასტროფის საშიშროება დაიბადოს.

საუკეთესოდ მიგეაჩნია, როგორც ჩვენი ერიოსთვის, ისე კაცობრიობისთვის. ამას გვიკარნახებს არა მარტო სოციალისტური შეგნება, არმედ ღრმათ მოფიქრებული ინტერესები ქართველი ერის.

საქართველოს მდებარეობა ბარსკადების იქითა მხარეს, საბჭოთა საპყრობილეში, გვიკარნახებს არაფერი ვეძიოთ იმისთვის, რომ ისე იპრალი დადგეს მოსამართლე.

ჩვენი ქვეყნის იგულისთვის ჩვენ ომსარც ვეძებთ. პირიქით, დიდ საფრთხეთ ეთვლით ჩვენი ხალხისთვის ყოველ შევარდებულ კონფლიქტის შესაძლებლობას. განსაკუთრებით მისი სანაპირო მდგომარეობის გამო, რაც შეიძლება განდეს მიზეზი მისი ომით გადაჯირგალების და აოხრების...

საკეთებელი და სამუშაო ჩვენ ამის გარეშე თავზე საყრელათ გვაქვს. თუნდაც ჩვენი პოლიტიკური პრესტიჟის კვლავ აღდგენა, ამ ახალ მოძრაობაში, ჩვენი და ჩვენსავით დაჩაგრული პატარა ერებისთვის შესაფერი ადგილის მოპოვება.

ბა, ჩვენი თავის გახსენება და სხვადასხვა. ვანა ყოველივე ეს ცოტა ძალას და მუშაობას მოითხოვს?

გაჩუქებით გინდ მუხლებზე დაჩოქებით, ან მოფერებით მოსკოვის გულის მოგება არავის შეუძლია. ეს ტყუილი იცნება და თავის დამტკიცება, თავის მოტყუებაც. ერთადერთი ხსნა იმ პრინციპების გამარჯვებაშია, რომელსაც დასავლეთის საუკეთესო დემოკრატიული და სოციალისტური წრეები ადგანან და იცავენ.

ჩვენ ღრმათ გვწამს, საბოლოო გამარჯვება დღეს გაჩაღებულ ჭიდილში, საბჭოთა ტოტალიტარულ რეჟიმს არ დარჩება: თუ მსოფლიოს სრული გავლურება არ უწყრია—დასავლეთის მაღალი კულტურა და კაცობრიული, ადამიანური ცივილიზაციის ძალები უნდა გახდენ მსოფლიოს ძალებათ და მსოფლიო კულტურათ.

ჩვენ ვიცით, მეორე მსოფლიო ომის შედეგათ, რომელიც ჯერ არ მომუშებულა, პატარა ერთადამონებას მხოლოდ საბჭოთა დიქტატორების ხელმისაწვდომ რაიონებში ქონდა ადგილი. იქ, სადაც დემოკრატიული ქვეყნების ხელი იყო, ყველგან ერებმა უფლებები მიიღეს, თვით კოლონიალური ერებიც კი ზოგი დამოუკიდებლობით შეიმოსა, ზოგი ავტონომიური თვითმართვლობით.

ამიტომ ჩვენ იმედს ვამყარებთ არა მხოლოდ ტოტალიტარულ რეჟიმის დამარცხებაზე, რაც მხოლოდ ვზას გაუხსნის თავისუფლების შესაძლებლობას, არამედ უფრო მეტად დემოკრატიულ პრინციპების მატარებელ ცივილიზაციის გამარჯვებაზე.

ამ ცივილიზაციის გამარჯვებიდან გამოველით ჩვენ ერთა თანასწორ უფლოვანობას, დიდისა და პატარა ხალხების ერთანეთთან მეგობრული კავშირით გადაზმას, საერთო ეთილდობისაკენ ვზის გაკავფას... და აქედანვე გამოველით ქართველი ერის თავისუფლებას...

რ. არსენიძე.

რედაქციისაგან. რ. არსენიძის წერილში აღძრულ საკითხების დიდი მნიშვნელობის გამო—რედაქცია ადგილის დაუთმობს სხვა წერილებსაც ამავე საგანზე.

სამართაშორისო მიზონილვა

ამ უკანასკნელ სამიოთხი კვირის განმავლობაში საერთაშორისო ასპარეზზე და სხვადასხვა ერთა ერთიერთშორის დასმოკიდებულებაში მე-

ტად საინტერესო ამბებს ჰქონდა ადგილი. საბჭოთა რუსეთი არ დაქმყოფილდა მით, რომ ის გაბატონდა ბალკანეთის ქვეყნებში და

იქ მისი რეჟიმი დაამყარა, დაბოლოს დემოკრატიული ჩინოსლოვაკიაც თავის ბრძანებლობის ქვეშ დააყენა. და სწორედ ჩინოსლოვაკიის ამხედრის დროს (23 თებერვალს) სტალინი პირადად ფინლიანდიის პრეზიდენტს წერილს სწერს და მოითხოვს, რომ ფინლიანდია, მზგავსათ რუმინიისა და უნგრეთისა, ჩრუსეთს უერთიერთმორიას დახმარების სამხედრო კავშირით შეეკრას.

ფინლიანდიის გმირულმა ხალხმა დიდი ვაგბედულება გამოიჩინა, რუმინიის და უნგრეთის მავალით არი მიბაძა და რუსეთს სამხედრო კავშირით არ შეეკრა. მაგრამ რუსეთს და ფინლიანდიის შორის დადებულ ხელშეკრულებაში არის ისეთი კომპრომისული და ბუნდოვანი მუხლები, რომლითაც საჭიროების დროს რუსეთს შეუძლია ისარგებლოს ფინლიანდიის საწინააღმდეგოდ.

გვიან, მაგრამ ეხლა ყველასათვის ცხადი შეიქნა, რომ საბჭოთა რუსეთი ფიქრობს ისარგებლოს ევროპის დღევანდელი ცუდი ეკონომიური მდგომარეობით, თუ რამე კი შესძლო ევროპის ერთა ეკონომიური მდგომარეობის გაუმჯობესობას ხელი შეუშალოს, ის გააუარესოს და ამ გზით ევროპა ნაწილ-ნაწილათ ხელში ჩაიიკდოს. მოსკოვი ცდას აკეთებს—ეგებ ევროპის დემოკრატიულ ქვეყნებმა სათანადო თადარიგი ვერ დაიკავენ და შიშ ავანტიურებს შესაფერისი წინააღმდეგობა ვერ გაუწიონ.

კრემლი სასტიკად სტყუვდებდა. დემოკრატიული ევროპა, ევროპის კულტურა და ცივილიზაცია ასე ადვილად აღმოსავლეთის დესპოტიას არ ნებდებდა. ის სასწრაფოდ ზომებს იღებს ომით გამოწვეული მისი ცუდი შინაური მდგომარეობა გამოასწოროს და გააუმჯობესოს. ამ მიზნით 16 მარტს პარიზში იკრიბებიან წარმომადგენელი ომ 16 სახელმწიფოსა, რომელიც ეკონომიურ რეკონსტრუქციისათვის ამერიკის დახმარებას იღებენ და მარშლის გეგმას უკრთდებიან.

16 სახელმწიფოს წარმომადგენელი ერთმანეთ შორის თანხმდებიან აწარმოვენ საერთო მუშაობა მათი ეკონომიური რესურსების და ძალების გასაერთიანებლად და დაგეგმვით, ამითავის ქმნიან მუდმივ ორგანოს, რომელიც უთუოდ ევროპის პირველ ფედერალურ დაწესებულებათ ჩაითვლება.

ამავე დროს ლონდონში ადგილი აქვს კონფერენციას ამერიკელების, ინგლისელების და ფრანგების მონაწილეობით, სადაც ისინი ერთად პირველად სვამენ და იხილავენ გერმანიის პრო-

ბლემას ევროპის საერთო ეკონომიურ რეკონსტრუქციასთან დაკავშირებით.

17 მარტს ინგლისი, საფრანგეთი, ბელგია, ჰოლანდია და ლიუქსენბურგი ბრიუსელში ხელს აწერენ პაქტს, რომლის ძალით ამ ხუთი სახელმწიფოს ეკონომიურ და კულტურულ-სოციალურ ერთიერთ შორის დახმარებულებას მკვედრი საფუძველი ეყრება. დაარა ც მთავარია, ამ ხელშეკრულებით ისინი ვალდებული არიან ერთმანეთს სამხედრო დახმარება გაუწიონ ყოველგვარ აგრესიულ პოლიტიკის წინააღმდეგ და მით საერთაშორისო ზავი და მშვიდობიანობა დაიცვან.

როცა ეს ხუთი სახელმწიფო ამ ხელშეკრულებას ხელს აწერდა, სწორედ იმ დროს ამერიკის პრეზიდენტი—ტრუმანი კონგრესს წინამე სიტყვას ამბობდა და განსაკუთრებით ხაზს უსვამდა იმას, რომ დღევანდელი გართულებული საერთაშორისო მდგომარეობა არის არა მხოლოდ შედეგი დიდი ომიდან წარმოშობილ სიძნელეებისა, არამედ უმთავრესად შექმნილია მით, რომ ერთ სახელმწიფოს არ სურს სხვებთან ლოიალური თანამშრომლობა და ის შეგნებულად და აქტიურად ხელს უშლის ზავის და მშვიდობიანობის ჩამოგდებას და დამყარებას.

დიდი ომის გათავების შემდეგ, ამბობდა ტრუმანი, საბჭოთა კავშირმა და მისმა აგენტებმა მოსპეს და დაანგრეს ცენტრალური ევროპის და აღმოსავლეთ ქვეყნების ერთა დამოუკიდებლობა და თავისუფლება. კრემლი ცდილობს ძალიანობით ტოტალიტარული რეჟიმი თავს მოახვიოს ევროპის სხვა თავისუფალ ერებს და ქმნის დღეს კრიტიკულ მდგომარეობას ევროპაში. მოსკოვს არ უნდა ევროპა ეკონომიურად ფეხზე წამოდეგს და მოლონიერდეს, მას არ უნდა, რომ ხელმით დასახლებული 16 ერი ერთად მუშაობდეს და თანამშრომლობდენ, ის ყოველივე მხრივ ხელს უშლის ამერიკის ევროპისადმი დახმარებას და ებრძვის მარშლის გეგმას. ტრუმანი სიამოვნებით აღნიშნავდა, რომ ევროპის ხუთი დემოკრატიული ქვეყანა ბრიუსელში ხელს აწერდა აღორძინების და თავდაცვის ხელშეკრულებას, ამით, მისი აზრით, იდგებოდა პირველი ნაბიჯი ევროპის გაერთიანებისაკენ, მისი კულტურის და ცივილიზაციის უზრუნველსაყოფად.

ტრუმანი მოითხოვდა კონგრესისაკენ ევროპის თავისუფალ ერთა გასამარგებლად და მათი თავისუფლების გადსაარჩენათ მათთვის განსაზღვრული კრედიტების გაცემას. მაგრამ სახმ

მოლონიერდებოდეს ეს ერებს, რომელთა დამოუკიდებლობას ერთი პოლიციური სახელმწიფო ემუქრება, აუცილებელია ამერიკის საკმარისად ძლიერი იყოს, რომ რაიმე აგრესიობას და თავდასხმას ადგილი არ ჰქონდეს, ამისთვის კი ის მოითხოვდა სავალდებულო სამხედრო სამსახურის კანონის და ნაწილობრივი მობილიზაციის ეხლავე გატარებას.

უფრო ადრე, ვიდრე ეს საერთოდ ნავარაუდევო იყო, ამერიკის კონგრესმა მიიღო ტრუმანის ეს სამი კანონპროექტი, თვით ტრუმანმა კი კონგრესის მიერ მიღებულ კანონპროექტს ხელი მოსწერა 2 აპრილს და მით ის ამ დღიდან ძალაში შევიდა.

20 მარტს ლონდონში შეიკრიბნენ 16 ერის სოციალისტური პარტიების წარმომადგენელი, რომელთაც უნდა გამოეთქვათ თავიანთი დამოკიდებულება ევროპისადმი ამერიკის მატერიალური დახმარების შესახებ. ყველა ეს პარტიები ერთსულოვნად აღნიშნავენ, რომ ევროპის ეკონომიური წონასწორობის აღდგენა პირველ ყოვლისა თვით ევროპის ხალხთა მოვალეობაა, მაგრამ ყველანი თანახმაი არიან იმაშიდაც, რომ ეს აღდგენა შეუძლებელია ამერიკის დაუხმა რებლად; თვით ამერიკა კი დიდათ დაინტერესებულია დემოკრატიულ, დამოუკიდებელ და მდიდარ ევროპის არსებობაში. კონფერენცია სიამოვნებით აღნიშნავდა ამერიკის ოფიციალურ წარმომადგენლების და პოლიტიკური მოღვაწეთა განცხადებას, რომ ამერიკის დახმარებას ევროპისადმი არავითარ შემთხვევაში არ უნდა ჰქონდეს ევროპის ხალხთა შინაურ საქმეებში ჩარევის ხასიათი.

ამვე დღეებში ლონდონში თათბირობდა სოციალისტური კონფერენციების ინტერნაციონალური კომიტეტი—კომისკო—თ წოდებული. ეს კომიტეტი სასტიკად გამოხს საბჭოთა რუსეთის მოქმედებას ევროპის ქვეყნებში და მოუწოდებს ყველას აქტიური მოქმედებისკენ დემოკ. და სოციალისტური ევროპის დასამყარებლად.

კომისკო დარწმუნებული იმამი, რომ კომუნიისტები ყველგან მოსკოვის ბრძანებით და დავალებით მოწადინებული არიან დაანგრიონ სოციალისტური პარტიები, მიმართავენ იტალიის და პოლონეთის სოციალისტებს, ჩხთა ისინი დარჩენ ერთგულნი სოციალისმის და დემოკრატიისადმი და, სანამ ჯერ კიდევ ვცინ არ არის, დასცილდნენ კომუნისტებს და მით თავი გადიარინონ გაჭრობისაგან. თან კომიტეტი მისი წრი-

დან გარიცხულად აცხადებს ბულგარეთის, უნგრეთის და რუმინიის სოციალისტებს, რომელნიც კომუნისტებთან გაერთიანდნენ, ის არ ცნობს აგრეთვე ჩეხოსლოვაკიის სოც. დემოკრატების დღევანდელ ხელმძღვანელობის წარმომადგენლობას.

კომისკო სოლიდარობას და თანაგრძობას უცხადებს ყველა ქვეყნების იმ ერებს, რომელნიც დღეს საბჭოთა რუსეთის მიერ დამონებული არიან, და ბოლოს ის მოუწოდებს მთელი მსოფლიოს დემოკრატიულ ძალებს შეედგონ დაიცვან თავისუფლება, მშვიდობიანობა და ადამიანის უფლება.

საბჭოთა რუსეთის იმპერიალისტური ზრახვები სააშკარაოხეა გამოტანილი. ყველას პირდაპირკარზე მოადგა დაპყრობის და დამონების სამი შროება. თავისთავად გასაგებია, რომ ეს იწვევს შესაფერის რეაქციას და ამ მომხთურების წინააღმდეგ ირახმება ევროპის დემოკრატიული და სოციალისტური ძალები. ესენი ერთად ქმნიან და სავლეთი ევროპის ერთა ბლოკს, რომელსაც უმთავრესად თავდაცვითი ხასიათი აქვს. და რომლის მოქმედებიდან გამორიცხულია ყოველგვარი ანტიიურიისტული თავდასხმა და აგრესია. სწარმოებს დიდი მუშაობა, მზადდება მტკიცე საზოგადოებრივი აზრი, აღმოსავლეთის ტირანის უპირდაპირდება კულტურული და თავისუფალი ევროპა. დასავლეთ ევროპას მხარს უჭერს და ყოველმხრივ ეხმარება დიდი დემოკრატიული ქვეყანა—ამერიკა, რომელიც დღეს ერთა დამოუკიდებლობის დამცველი და მკადაგებელია.

საბჭოთა რუსეთის მიერ დაპყრობილ და დამონებულ ერების შეილებს იძლევა იმედი, პერსპექტივა, რომ უხეში ძალის თარეშს აქვს საზღვარი, რომ დაბოლოს ბოროტება მის მიერ შექმნილ წუმბეში ჩაიხრჩობა და სამართლიანობა გაიმარჯვებს.

აღმოსავლეთის და დასავლეთის ბრძოლაში არჩევანი არ არის ძნელი. ჩაგრულის, დაპყრობლის, თავისუფლების ყველა მოყვარულის თანაგრძობა დემოკრატიული ევროპის მხარეზეა.

ვინც დასავლეთი ევროპის სოციალისტურ და დემოკრატიული ძალების დღევანდელ მუშაობას ბურჟუაზიის და კაპიტალისტების საქმეთ აცხადებს და აღმოსავლეთის მტარვალობას შესაფერისად ფარდას არ ხდის და არ უპირდაპირდება, ის შეგნებულად, თუ შეუგნებლად ამ უკანასკნელთან ერთ ფრონტშია.

საკაცობრიო თემატიკა

არ აქვს სამშობლო, სამშობლო გრძნობას,
 ყველას ეკუთვნის, დიდს და პატარას.
 ბუნების ძალა თუ კი შენდობა,
 ჭიანჭველასაც ვაძლევ სამართალს.

წითელ ჯოჯოხეთს მოაქვს ზღვა და მოაქვს ხმელეთი.
 მონების გლოვა ამლევდარებს დალილ სამყაროს.
 თებერვლის ღამე, ტკივილებით ამონახეთი,
 დაჩეხილ მიწის ჭრილობებში დაქედებს ნაყოფს.

სიხლის ტალღებმა ჩაიძირა თეთრი ტაძარი.
 საკუთარ ძვლებზე, დასაფიცეს მორიგი მონა.
 ქართლოსის კენესა, თებერვლის ნანდერძალი,
 ევროპის გულში ტკივილებით დღეს განმეორდა.

ძრწოდე მსოფლიო, ვერ გაიგე პირველი ტანჯვა.
 მათის სხივებს ვადაუღდა წითელი მკვლეელი.
 თებერვლის დანით დასერილი აგვისტოს მაჯა,
 საკაცობრიო სინდისის იყო დამცველი.

შემოგვყვია განწირული ხალხის ჭრილობა.
 მსხვერპლის ქედლი, სიკვდილის წინ სიცოცხლის დავა.
 კავკასიონი კვლავ გეძახს კაცობრიობას.
 დროა გაიგოთ სისხლიანი თებერვლის დროსა.

გ. უფიანი.

**

ისევ ვიხილეთ კავკასიონზე
 ქართველთა ღამეა თამარ შეფისა,
 იალბუზიდან კვლავ შემოგვესმა
 ქართველ მხედართა ჩვენ ხმა ფენისა.
 მას ბანს აძლევდა ხმა ამიჩანის
 დაუანგულ ვაჭვთა მსხვერვა - ტუნისა,
 ვსტყვით გველირსება ჩვენსა თაობას
 კვლავ ვადაგდება რუსის კენისა.

გათავდა ომი და აღარ იხმის
 ხმა ტყვიათა-მფრქვევის, არც ქვემეხისა,
 თუმც გამარჯვება და სამშობლოში
 ვერ დაბრუნება ჩვენ არ გველირსა,
 თუმც ვერ ვიხმინეთ მტკვრისა დუღუნს,
 ვერც ოსროველა ქართველ მებრძოლსა,
 მტკიცეთ ვატარებთ ქართველის სახელს
 მუღამ მებრძოლის და უტუნისა.

რომც ვერ ვიხილეთ ძველი ტფილისის,
 მტკვრისა დარაჯვი, ძველი მეტეხი,
 ჩვენ წინაპართა უსწორ შრომლებში,
 ქართული ხმლისა ვადანატუნსი,
 აქ უცხოეთში კაჟით დაფრჩეთ
 ვით საქართველოს კლდისა ნატუნსი,
 ვერ არ არსებობს უხეში ძალა
 ქართველი კაცის გულის გამტუნსი.

დაბადებიდან კვალ - და - კვალ მოგვდევ
 ჩვენ უსამართლოთ შენ უბედობაზე,
 მაგრამ ქართულ გულს არ ეკარება
 სულთით დაცემა — უიმედობა.
 ღმერთმა გვარგუნა და მოგვანიჭა
 სულის სიმხნევე, არწივ - გედობა
 და ქრისტესავეთ ვვარცმულსა ირსა
 მან ღვთისმშობლისა მოგვცა დედობა.

ტყვილათ ხომ არ ვართ გადმობეწვილნი,
 გვაქვს ერთგული დიდი მიზანი:
 მივსდევ იმ ვარსკვლავს სამშობლოს ცაზე
 ყრმობის თვალთ რომ გამოვიცანი.
 ნულარ მელიჩისოს სამშობლოს მიწა,
 ნურც ქართულ მუხის კუმოს ფიცარი,
 საქართველოსთვის შე აქ დავეცე,
 რომ სულს გაულო მშობელ ცინ კარი.

ძველი ქართლოსის ჩვენ შევილის-მედილთა
 წმიდა პაპათაგან გვაქვს წმიდა ანდერძი,
 და იგი არის ქართველი კაცის,
 ბრძოლის—ცხოვრების ბრუნვისა ღერძი.
 რომ არ შეჩერდეს ჩვენი მერანსი,
 შემოვკრათ მკერდში ქართული დეზი
 და სიკვდილამდე მტკიცეთ ვატაროთ
 ქართული ხაზი, ქართული გეზი.

ელ. ბროლისკედელი.

წამებაული მწერლობა

(წერილი პირველი)

„დამისწეს ფიქრთა სუორნელება და მომიშხამეს, სანთებულ გულში ჩამხსვენეს ქრისტეს ბარძიში. როგორ მწყურია დავიბრუნო ძველი ხალისი! როცა ყოველ წუთს ანათებდა მზე უცარი.“

ალ. აბაშელი.

ყოველი დროის მწერალი ზნეობის სიმბოლო იყო, საზოგადოების სინდისი, შეტრეგებელი მებრძოლი საზოგადოების წიაღში არსებულ ჩაგვრის, უღფლეობის და ტირანის წინააღმდეგ. ყველა დროის დიდი მწერალი, მებრძოლი ბრძოლა აწარმოებდა რწმენის დევნილი იყო დესპოტურ ქვეყნებში. და ეს იმიტომ რომ, მათი მოსყიდვა, მოქრთამვა და მონათ ქცევა ვერ ხერხდებოდა. დესპოტიზმი თავის ვაჟლენის მოპოვებას ახერხებდა მხოლოდ პატარა რწმენის ან პატივმოყვარე მწერლებზე. მაგრამ ესენი საზოგადოებრივ აზრს არასდროს გამოხატავდნენ. უმრავლესობა კი ვერ იტანდა სამშობლოს აწიოვებას, ადამიანის უფლების უხეშ გათელვას; მათ ეზიზღებოდათ ოქროთ მოვაჭრე კალმოსნები. ისინი ადამიანის უფლების და მძალევი იდეების მქადაგებლად რჩებოდნენ. ამიტომ რამდენი დიდი რწმენის ტალანტი შეიწირა სხვადასხვა დროის და რუჯულის დესპოტიზმმა, მაგრამ მათი მოტეხვა მასინც ვერ შესძლო უხეშმა ძალამ.

როცა ნაპალეონი სახელს ითქვამდა, როგორც მესამე იმპერატორი მხედართმთავარი—მაშინ მას ბეთოვენმა მუსიკალური ნაწარმოები უძღვნა. ხოლო როცა იგივე ნაპალეონი დესპოტად მოევილინა საფრანგეთს—გაბრაზებულმა შემოქმედმა დახია ეს მიძღვნა.

რამდენს არ ცდილობდნენ ნაპალეონის დესპანები—დე სტალს დაეწერა ერთი ქება „რომის იმპერატორზე“ (გულისხმობდნენ ნაპალეონს), რომ ამით ეყიდა საფრანგეთში დაჩინის უფლება, მაგრამ ქნი დე სტალი მუდამ ზიზღით უკუგვდებდა ასეთ წინადადებას. ან ვ. პიუგოს მრისხანე პროტესტი ორი დეკემბრის ვადატრიალების წინააღმდეგ.

და რამდენი ერთი მაგალითის მოყვანა შეიძლება თავდადებისა და თავგანწირვისა, რწმენისა და თავისუფლებისათვის.

ქართული ლიტერატურა მუდამ თავის ბუნებრივ დანიშნულებათ (და არა კარნახით) ისა-

ხადა მოწინავე იდეების დაცვას. მისი შემოქმედებითი განუყრელი თემს იყო—ადამიანის თავისუფლება, მეგობრობისა და სიყვარულის ასახვა, სოციალური უკუღმართობის წინააღმდეგ ბრძოლა, ზნეობისა და მორალის ქადაგება.

მ. რუსთაველის მაღალი და კეთილშობილური აზრები დღესაც, ისე როგორც 800 წლის წინათ, ფლომს ქართველი ხალხის სულს. ალ. ყაზბეგის გმირთა ბრძოლა თავისუფლებისათვის, აკაკის პატრიოტიზმი, ილიას სოციალური პირობლება მის მხატვრულ ლიტერატურაში და სხვა. მეტად ლამაზი და მრავალფეროვანი იყო ქართველ მწერლების შემოქმედება.

მაგრამ როცა ვადაფორებული ბრძოლის შემდეგ დაეცა საქ., მის დაცვას თან მოჰყვა ადამიანის უფლების უხეშ გათელვა. ძალად მოტანილმა რეჟიმმა შეკოჭა ქართული მწერლობა, ქართული კულტურა, ქართული საზოგადოებრივი აზრი, ქართული სული. და ის იმდენად საგრიძობი გახდა, რომ შეწუხებულმა ქართულმა მწერლობამ, გულის სიღრმეიდან გულსაკლავად წამოიძახა:

„ვაიმე, ჰქრება პოეზიის წმინდა სახელი.“

დაეცა ფიზიკურად საქართველო, მაგრამ ხალხი იარაღს არ ყრის, ქედს არ იდრეკს უხეში ძალის წინაშე. წითელმა ხიზტმა გაიმარჯვა, მაგრამ მორალურად ის ვერ ბატონდება თავისუფლების მოყვარულ ხალხზე. ქართული მწერლობა ლიტერატურულ ფრონტზე გამაგრდა და ვადაფორებით შეუტია.

„ჩვენ ვიცით მსგაღივებიდან,—აცხადებდა „ილიონი“—რომ, როცა ერთი პოლიტიკურ ფრონტზე მარცხდება, იგი კულტურულ ფრონტზე მიახვეწის ყველა თავის სასიცოცხლო ძალას. დღეს ჩვენში ვადაფორებული მუშაობა უნდა იყოს. საქართველოში კულტურული „სააღყო წესები“ უნდა იყოს გამოცხადებული და კულტურული დიტატურა.“ (№3).

კომუნისტური კრიტიკა, გაბრახებული მორალური მარცხის გამო, მემინებულო ამ „შინაური ემიგრაციით“ დასმენას, ცილის-წამებას ახდენს იმ მწერლებზე, რომლებმაც არ დაიფიქეს და არც შეეძლოთ დაეფიქვიათ ის კრილობა, რომელიც წითელმა რუსეთმა მიაყენა საქართველოს.

„საქართველოში ჩარჩენილი პარლამენტის მოღვაწეები მწერალთა ორგანიზაციებში გაქმნილ ბარბარულ და დაიწყეს „ცადემიური“ ლიტერატურული საქმიანობა.“ — სწერდა ბუჩიძე აღმფიქვით და მოითხოვდა მწერალთა კავშირის „შეხვედრის და დასრულებას“ გაქმნილად. გამოცხადებული იქნა კლასობრივ მტრებათ ის მწერლები, რომლებიც თავის შემოქმედებაში შეიხენ ჩვენი ისტორიის დიდებულ ადამიანებს. კლასობრივი მტრის სახე ჩანს, თუ ვინმემ დიდებით მოიხსენია თამარ მეფე, დავით აღმაშენებელი, შოთა და სხვა.

პავლე ინგოროყვა ქრთ-ქრთ თავის გამოკვლევაში მ. რუსთაველის მესახებ ჟურნალ „ლომისში“ სწერდა:

„ყოველი მოაზროვნე ქართველი, გრძნობდა და გრძნობს, გონებით სჭერტდა და სჭერტს, რომ „ვეფხვის ტყაოსანი“ საქართველოს კულტურის ცენტრალი ფოკუსისა, რომ მასშია გადატეხილი არა თუ ოდენ საქართველოს კულტურული შესაძლებლობა, არამედ მასშია მოცემული ქართული სულის შესაძლებლობა მომავალში.“

ეს საკმარისი ვახდა — კომ. კრიტიკას დაბეზულების სახით განეცხადებია: „ლომისი“ აყალიბებს თავის პოლიტიკურ პროგრამას“ — ო. ხოლო უფრო ქვემოთ ცინიკურად სწერდა: „საქმის რა მოგახსენოდ, მაგრამ ლაყბობით კი ბევრს ლაყბობენ ეს ბალდასინის გამყოლი, მტვრიანი ტიკინა „გმირები“ — ო. საინტერესოა საბჭოთა კრიტიკოსების ხშირად მეტად ქუჩიოზული მდგომარეობა. მაგალითად:

1931 წ. სახლვარ გარეთ ბ. ნ. ჟორდანიამ გამოაკა მეტად საინტერესო გამოკვლევა „ვეფხვის ტყაოსანზე“, სადაც ყოველგვარ პოლიტიკის გარეშე არკვევენ რუსთაველოგიაში არსებულ სადაო საკითხებს. ამ შრომიდან ისეთი სდგილები როგორცაა:

„თამარი უეჭველია, ჩვენი ისტორიის გმირია, უმსაღესი მორალური პროვინცია.“

ან:

„პოეტმა მოგვცა წამრტაკი იდეალი ქალის სახით; ის საქართველოს ტანჯვა-წევა ლების, მისი, მუღმივი საშიშროების გამომხატველი ლამპარია. პოეტი ამ სურათით გვეუბნება — ნუ დაეცემით, იბრძოლეთ და გაიმარჯვებთ!“

კომუნისტურმა ოფიციალურმა კრიტიკამ ბ. ბუჩიძის პირით ასე განმარტა: „სოციალფაშიზმის მტვრვანი ბელადი ნოე ჟორდანიის მიხვეულ მოხვეულ გზებით ქართველი მესიანისმის კარბჭეებზე ღება და ბრძოლის დრომად თამარ მეფეს აცხადებს.“ უფრო ქვევით იგივე ბუჩიძე უფრო მეტსაც სწერდა „თუ 1923 წ. ნაციონალისტური ინტელიგენცია ლოკულობდა თამარ მეფის ქომებზე, აცხადებდა მას დრომად, დღეს მქნევიზმის ბელადი ჟორდანიის ამგვარადვე აცხადებს თამარ მეფეს, — უფრეთ თამარ მეფეს, ის გაგამხევებს, შეგამტებს ძალას და ბოლშევიკებს დაგამარცხებინებსო.“ (ხაზი ჩვენია.)

მიუხედავად წარმოუდგენელი შევიწროების ქართველი პოეტები მაინც არ კარგავენ იმედს, რომ დემოკრატიული, თავისუფალი სამშობლო კვლავ აღსდგება და ძველი კოლხეთის ამაყი ღერბი კვლავ გაბრწყინდება.

„და საქართველო კვლავ შოქსხამს ნათელ შარვანდს. სიზმარში სული ძველი სამშობლოს უცებ მიაგნებს ძველი კოლხეთის გაბრწყინდება ამაყი ღერბი.“

დემოკრატიულ და თავისუფალ საქართველოზე სიმღერა ყველა ქართველი პოეტის და მოქალაქის კეთილშობლოური მოვალეობაა. მაგრამ კომპარტიის ნასუფრალით გამაძლარი კალმოსნება ასე არ ფიქრობენ. მათთვის აზრის თავისუფლება, დამოუკიდებელი საქართველო — „ბურჟუაზიულ დემოკრატიის სამშობლოს, სოციალ გამტყველების სალაყბოს“ წარმოადგენს.

საბჭოთა რეჟიმში მოქვეული ინტელიგენტური ძალები ხედავენ კომუნისტურ გადატრიალების შემდეგ შექმნილ სულიერ სიცილიურებს. ახალმა რეჟიმმა ხალხს შინობა და სიღატაკე მოუტანა. და თუ სადმე ერთი ორი ელექტრონის ლამპა ჩამოყიდეს რომელიმე ბნელი ქუჩის მოსახვევში, ის ვერა გაანათებდა რეჟიმის სისუსტეკით დაბნელებულ სულს. ჟურნალი „არფი-

ონი“ თავის ირაველივ თავმოყრილ მწერართა სრულ მრწამს გამოხატავდა, როცა სწერდა:

„რევოლუციამ, ვერ გადალახა ქერაზის საზღვრები, დედამიწის ერთი მეექვსედი ნაწილით შემოიფარგლა და შემდეგ რა დაუპირდაპირა მან ძველ კულტურას? ელექტროფიკაცია, ინდუსტრიალიზაცია, კოლპერსაცია. ამ გზით არ შეიძლება ევროპისა და ამერიკის დამარცხება და გადახალისება, ეს ყოველივე იქ უკეთ არის მოწყობილი... მაგრამ სული დაცალიერდა და ელექტრონის ნაკადით არ შეიძლება მიხი ავსება...“ (ხაზი ჩვენის)

„სული დაცალიერდა“ სწერდა „არიფ.“ და ამასვე ფიქრობდა ქართული პოეზია—ქართველ ხალხთან ერთად. კომ. კრიტიკა კი იმდენად გაბოროტებულია, იმდენათ საესკვა ღვარძლით და შურის ძიებით, რომ თავს ვერ იკავებს და ამგვარ სისულელეებით აჭრელებს „აკადემიურ“ გამოცემებს:

„არიფიონის“ ბრძენ შვითხავეს არ ესმის, რომ ევროპის ინდუსტრიალიზაცია და ელექტროფიკაცია ძირითადად განსხვავდებიან საბჭოების იმავე ელექტროფიკაციის და ინდუსტრიალიზაციისაგან“-ო.

აი რას ნიშნავს ქახალდის სიუხვე და ადამიანის გონების შექუბრალებლობა. სხვა გზა არ არის, უნდა დაუჯერონ ბრძენ კრიტიკოსს, რომ ევროპიული ლამაზ სხვაგვარად ანათებს, ვინც საბჭოთა ელექტრონი; უნდა დაიჯეროს საბჭოთა მუშამ, რომ მას აქვს განათებული ბინა, ხოლო ევროპიულ ქვეყნებში დაჩაგრულმა მუშამ არც კი იცის თუ რაა ელექტროფიკაცია, ინდუსტრიალიზაცია და სხვა.

ქართველი მწერლობის საუკეთესო წარმომადგენლები პარტიზანულად იყვნენ განწყობილი უცხო რეჟიმის წინააღმდეგ, ამიტომ მათი შემოქმედების საუკეთესო ნაწილი ცენზორის მიერ წითელი მენლით ხელმოწერილია—

არ დაიბეჭდოს!

„ქელა ქუხილი არ ისტამბება.“—მოსთქვამდა კლიტე დადებული მწერლობა. დიას, იქ ქუხილი არ იბეჭდება და სწორედ ამიტომ გაისმა ხმა მოწოდებით—ხელოვნებით ვაჭრობას სიჩუმე სჯობია.

„რამ ავამფოთათ იდეებო? დღევანდელმა კრიტიკამ? თავი დაასხებეთ. ისევ დუმილი სჯობია, რადგან დუმილი უდიდესი სიბრ-

ძნეა და ნამდვილი ხელოვნება...“

და ეს სიჩუმე უდიდესი პროტესტია იყო რეჟიმის წინააღმდეგ. და მართლაც, ქართველი მწერლების ერთმა ნაწილმა გააჩუმების გზა აირჩია. ეს სიჩუმე კიდევ უფრო აბრაზებდა კომ. კრიტიკას: „ჭაობი და მშობრი დაეუფლა „მცხოვან“ მწერართა თავებს, უმოქმედობის წერტილზე გაიყინა მწერლობის საგრძნობი ნაწილი“-ო და სხ., —ამკობდა კომ. კრიტიკა იმ დამსახურებულ მწერლებს, რომელთაც არ უნდოდათ ქართველი მწერლის რაინდული კალამი კომუნისტურ წუმბეში ამოეგლოთ და ჩეკას დახმარებოდენ. კომ. კრიტიკა მით უფრო გააწიწმადებული იყო, რომ ამ დროს საბჭოთა კავშირის თითქმის ყველა რესპუბლიკების მწერლობა უკვე გატეხილი იყო და ხელისუფლების გეგმათა შესრულების დამხმარე ძალათ იქცა. „რუსეთის, უკრაინის და ბელორუსიის შემარჯვენე მწერლობა დიდხანა ხანა რაც ზოგადი პრეტენზიებით მანაც სოც. შშენებლობის ორგანიულ მონაწილეთ სთვლის თავს. ჩვენი შემარჯვენეობა ვერ კიდევ რევოლუციის ცნობა არ ცნობაზე მსჯელობს, საქართველოს „სახელმწიფოებრივ ძალას“ ეძებს და მას მისტიარის. ამ სიბეცეში, ერთის მხრივ, ნაწილისათვის კლასობრივი სიბუღივილი თამაშობს როლს, მეორე მხრივ, ნაწილის საზოგ. ალღოს სიჩუმე და კულტურის დაბალი დონე...“—სწერდა გულმოსული ბუჩიძე.

აქ, რასაკვირველია, არც კლასობრივი სიბუღივილი, არც კულტურის დაბალი დონე არაფერ შუაში იყო. აქ იყო მხოლოდ მწერლობის ცდა შერჩენოდა იმ საბატო პოზიციებს, რომელიც ეჭირა საერთოდ ქართულ მწერლობას, არ გაერყენა ის, არ დაეყენებია დამსკრობელთა სამსახურში და ამით ისტორიული დანაშაული არ ჩადინა წინაპარ მწერლობის წინაშე. და უნდა ითქვას, რომ მას არ დაუკლია ცდა მისი ღირსეული შემეცვდრე ყოველიყო და თუ ველარ გაუძლო და დაეცა—ეს ყველაზე უწინ მანვე იგრძნო და რომ ვინმეს მისი სუცეკაი წარსული არ აერია მის იბულებით მიღებულ აწმყოში—ის აფორიაქებულ სულით, ნერვიულათ ავალბებდა ყველას:

„დრო, დრო აღნიშნე, მოაწერე ლექსს, ეს წელიწადი, დღე და საათი.“

დიას, ეს წელიწადი, დღე და საათი იყო ის მიჯნა, საიდანაც დაიწყო ქართული მწერლობის დამოწილება, მაგრამ ამაზე შემდეგ.

მ თ ი ს ლ ე ო ზ ა ლ ა

(ფანტასტიური ეტიუდი)

მთელი ჩემი სიცოცხლე სულ ერთფეროვნებაში გაფატარე. კაცს, ავტორს, სამოცი წელი მისრულდება და ამ ხნის მანძილზე არაფერი მინახავს ისეთი, რომელიც გუშინდელ ნახვლას შეედრებოდეს.

როცა ღამემ მაგრად ჰკრა გვერდი დღეს და უფსკრულში გადაჩეხა, მე მოულოდნელად დიდს, უღრან ტყეში ვაგჩნდი. ცაზე ვარსკვლავები სულ გამჭრალიყვნენ და ისეთი უკუმეთი სიბნელე დაჰპატრონებოდა გუუვალ ტყეს, რომ ადამიანი ვერაფერს გაარჩევდა. გულში არაფრის შიში მჭონია; ან-კი რისი უნდა შემშინებოდა? ნადირის ნატამალი არსად იყო. პირიქით: ფოთლების ნახი შრიალი ტანში სისმოვნების ჟრუანტელს მგვრიდა.

— ღმერთო დიდებულო!—წამოვიძახე აღფროვნებულმა და ღრმად ჩავისუნთქე ტყის სუფთა ჰაერი. ამ დროს რალაცამ გაიჭახუნა; მე მთლად სმენსად გადავიქეცი.

— ვინ ხარ? საიდან მოსულხარ?—მკვახე ხმით მომმართა ცილაცამ. ცოტა არ იყო, შევკრთი და ხმის ამოღება ვერ ვაძებდე.

— ვინ ხარ-მეთქინ? ხორციელი თუ ავი სული? განმეორდა იგივე ხმა.

- ხორციელი ვახლავარ.
- აქ რამ მოგიყვანა?
- მეც არ ვიცი, როგორ ვაგჩნდი ამ ტყეში...
- კარგი პასუხია მე და ჩემმა ღმერთმა; რა რჯულის ხარ?

— მე ქართველი ვახლავარ. მენ ვინ უნდა იყო? — ა, ჩემი ვინაობა ცისა და ქვეყნის საიდუმლოებაა. მე სასწაულთმოქმედების ღმერთი ვარ. სთქვა თუ არა ეს სიტყვები, მაშინვე ცალ თალი შუაზე გაიყო და ამ თალიდან უღრან ტყეს ოქროს სხივები გადმოეფრქვა.

— დიდება შენდა უფალო! წამოვიძახე გაცივ ბულის ხმით. ტყის მავიერ თამარ-მეფის სასახლეში იყავ. უამრავ ხალხს მოეყარა თავი. თამარი სამეფო ტახტზე ბრძანდებოდა. მისი შარავანდედით მოსილი ბრწყინვალეობა მზეს იცვლებოდა. ქვემოთ დიდებულებს მოეყარათ თავი. რალაცის მოლოდინში იყვნენ. უცბათ ყველა შეიშინდა და კარებისკენ მიაბურეს თავლი.

— რა ვქნა—გავიფიქრე გულში—ეს ვაჟაკი ხომ შოთა უნდა იყო?..

— შოთა! შოთა!—გაისმა ხალხში ჩურჩული.

ახლა კი დავრწმუნდი ჩემი ნაფიქრალის ჭეშმარიტებაში. იგი ვერ ჰქელზე ემთხვია ბრწყინვალე თამარს და მერე კი პოეტურის აღმაფრენით წაუკითხა ტარიელისა და ნესტანის ამბავი. ყველას თავლები უბრწყინვდა. გულეები ბუდიდან ამოვარდნას ღამობდნენ. რა სიამოვნება განვიცადე მე იმ დღეს!.. ჩემს სიცოცხლეში არ დამავიწყდება.

თამარის სასახლეში სულ სამ წელიწადს დავყავი. ჩემს თავს მე თამარის ქართველად ვთლიდი და ვამაყობდი. ცნაყობდი საქართველოს ძლიერ მოსილებით. გამარჯვება გამარჯვებას მოსდევდა. მე ყოველ ბრძოლაში მონაწილეობას ვღებულობდი და თავზე ვეცლებოდი საქართველოს დიდებას.

ერთ დღეს სასახლეში ხმა დაიკრა მოულოდნელად: შოთა იერუსალიმს გაემგზავრა, დავითს ხმალი გადაუტყდა და თამარის მზეობა ჩაცხვენსო. ამ ამბავის გაგონება და ცაში საშინელი გრგვინვა ერთი იყო. ქვეყანას მავი სუღარა გადაეფარა და მეც ისევე უღრან ტყეში ვაგჩნდი. გული ამემღვრა. მთელი ამდენი სიამოვნება სულ ერთბაშად დამეკარგა, ვამიჭრა. რას ვიზამდი? ბედთან შეირგება არა მწაღდა, მაგრამ არც მისი გამკლავება შემეძლო.

— დაილოცოს, ღმერთო, შენი სამართალი! გულისკენით შევძახე ყოველის ჩემძღეს.

— აბა, ჩემო ქართველო, შენი დარჩენა აქ მეტი აღარ შეიძლება!—შემომესმა ნაცნობი ხმა.

ლამის არის გავციყდე. ეს რა ამბავია ჩემს თავს? სხდ წავიდე? თამარი მომიკვდა, შოთა გამეჭვა, დავითის ხმალს ენგი სჭამს, დაიკარგა საქართველოს დიდება, იგი სიბნელეში მოიცვა. ვისთან წავიდე?... ვისთან?..

ამ შავ ფიქრებიდან არც კი ვიყავ გამოორკვეული, რომ ჩემმა ფრთებმა შეცაში გამაქანეს. რამდენი მთა და ბარი ვადავიაზე! რა არ ვნახე?!.. აბა ყველას ხომ ვერ დავიხსომებდი? კარგად მახსოვს შოლოდ ერთი პატარა, მთის ქვეყანაში ნახული ამბავი. არ მახსოვს, 150 თუ 200 მიამუნს დავლური ჩაეხა. რალაც გულის ამაფორიაქებელ ხმაზე ვაჰყვიროდნენ და თან პირიდან დორბლებს ისროდნენ. ესლა არ იტყვით რას ზეიმობდნენ? გამარჯვებას მთის დედოფალაზე, რომელიც, თურმე, მრავალ წელიწადს ბატონობდა ამ მთის წილში. დაჰჭრია და საითაც-კი მოეპრინებოდა და მტერი ვერას აკლებდა. ტყის ნადირი თუ გარეული ფრი

ნველი—ყველა მას ემტერებოდა. უნდოდათ მისი გადაყლაპვა და ამ მთის თავიანთ საკუთრებად გადაქცევა. მსგავსი, ყველას კოცნი ნაცარში უფარდებოდა. ვერ შესძლეს დედოფალაზე გამარჯვება. ასე, ლალად დანაფარდობდა მწვანე ხავერდ-გადაფარებულ მთებში ჩვენი შავთვალეზიანი დედოფალა და ვინ იცის კიდევ რამდენ ხანს გასტანდა მისი სილალე, რომ ეს მამიშენთა ბრბო არ შეპარვოდა მის სამყოფელს!..

—მოყვრად მოვსულვართ, ნუ შეგვებრძოლებო. მერე-კი, როცა გაუტკბათ იქაურობა და დედოფალას სილამაზეშაც მათ გულქმში შურიანობის ტეცხლი დაანთო, შეიპყრეს იგი და ზედ წიხლით შესდგნენ. აგერ, ცოცხალ-მკვდაჩი დედოფალა მიწაზე გაშლართულა; სხეულიდან სისხლი სდის და საკუთარ მიწას წითლად ღებავს. მამიშენები

კი დახტიან მის ირგვლივ, ზეიმობენ!..

უცბათ რაღაცამ დაიხველა და ცხენის სხამალა-ლი ქიხვინი გისმა. ჰოი საკვარცხელბაე! რა სურათი იყო! მკვირცხლ რაშზე მჯდომი ჭაბუკი ღვთის რისხვად მოველინა მამიშენთა ბრბოს. ხან აქეთ გააქანებდა თავის რაშს და ხან იქით, ვაი შენს მტერს, მამიშენებს დღე დაადგათ. ერთი არ გადარჩენილა ცოცხალი. მერე ის ჭაბუკი ეღვოს სისწრაფით ვადმოქმევა რაშიდნ ძირს და დედოფალას მალამო წაქვო. გასკურნა თუ არა იგი, მას დიდხანს აღარ დაუყოვნებია; მოახტა თავის უმშვენიერეს რაშს, გადაეგლო აზიდულ მთებს და შთაინთქა ცის ლურჯ ეთერში. ეს ამბავი უცბათ დატრიალდა.

...დაილოცოს, ღმერთო, შენი სამართალი!

ა. დ.

სტუმრად უნგრელებთან

ამ წლის, მარტის 15, მიუნხენის უნივერსიტ. დიდ დარბაზში, შესდგა ამერიკული ზონაში მყოფ უნგრელების დიდი საზეიმო კრება, უნგრეთში 1848 წ. მომხდარი ეროვნულ აჯანყების 100 წლის თავის აღსანიშნავად. კრებას დაესწრენ ამერიკის სასმეიდრო სკოლისეულების წარმომადგენლები, ბავარიის მთავრობის წევრები, მიუნხენის ქალაქის თავი და მრავალი სხ. ქართველების მხრივ—ბ. ბ. სან. კორძაია და გ. ნაკაშიძე. საზეიმო კრებას, როგორც ქართველების, ისე საედროთოდ კავკასიელების სახელით მიესალმა ს. კორძაია, რომელმაც თავის ვრცელ სიტყვაში აღნიშნა უნგრეთის ეროვნული ბრძოლა 1848 წელს, მისი მეთაურის კომუტის დეაწლი და დამსახურება და მამინდელი რუსეთის როლი ამ ბრძოლის ჩაქრობაში, რომლის ღირსეული მემკვიდრენი დღეს ქრემლში სხედანო. ასი წლის წინეთ მომხდარი ამბავი კვლავ განმეორდა: უნგრეთმა ისევ დაპყრვა ეროვნული თავისუფლება და მის ტერიტორიაზე დღეს დათარეშობენ იგივე რუსეთის ძალები, მსგავსი არა მეფის; არამედ წითელი რუსეთის, რომელმაც მხოლოდ ტანისამოსის ფერი შეაცვალა, თორემ სული იგივე ძველი დარჩა. 27 წელიწადია რაც ამ წითელი იმპერიალიზმის ქვეშ იტანჯება საქართველო, სომხეთი, აზერბაიჯანი და საქართველო მთელი კავკასია. ჩვენ გვწამს რომ მალე დადგება უამი განთავისუფლებისა და ამ ბრძოლაში, დარწმუნებული ვართ, მართო არ ვიქნებით. გაუმარჯოს ყველა იმ ერებს,

რომლებიც დღეს საბჭოთა რუსეთის იმპერიალიზმით იტანჯებიანო. (საქართველო ტაში).

შემდეგ მიქესალმა კრებას ინგლისურ ენაზე ლტოლვილთა და ემიგრანტთა საერთაშორისო კომიტეტის სახელით, მისი თავმჯდომარე ბ. გ. ნაკაშიძე.

ამ საზეიმო სხდომაზე წარმოთქმული ყველა სიტყვები გადაცემული იქნა რადიოთი.

პართველ ვაჟს

იყავ ზნეობით მაღალი,
თავი ირჩინე შრომითა,
პატივი იქი მშობელსა
მოგეყარ მაღალ გრძნობთა.
ამაღლი სწავლით, გონებით,
იყავ მშვენება დედისა,
როს დაჭირდები სამშობლოს
მტერზე დამცემი მტხისა.
თავმდაბალი, გონიერი,
ცხოვრებაში ზომიერი,
თავ-მოყვარე წესიერი,
ყველაფერში მშვენიერი.
გაჭირვებულის დამხმარე,
მზავრეულების რისხვა-მტერი,
მუდამ სამშობლოს დარაჯი,
მხედარი და მისი მცველი.

ბაბუა ვ. ვაგუაძე

ალექსანდრე (სანდრო) ჭუბთათელაძე

კიდევ ერთი იმ ძველი გვარდიიდან, რომელიც კვდება, მაგრამ ის ნებდება... აღარ გვყავს ჩვენი სანდრო, სანდრო ყველას მოჭირახულე, ყველას დამხმარე, ყველაზე მზარუნავი! ვინ არის ემიგრაციაში, რომელსაც მისი დაუზარებელი და გულწრფელი სამსახური ისი ასხოვდეს?... ავთამყოფს თავზე ადგა, თუ საჭირო იყო დასვეცსაც უთევდა — ხელისუფლებასთან ჰქონდა ვინმეს რაიმე სიძნელე? სანდროს აქაც შეხვედებოდათ, საავთიმყოფოში იყო ვინმე მოსაწყობი? სანდრო აქაც დაუზარებელყო — ერთი სიტყვით ჭიჩში თუ ლხინში დაუფასებელი იყო. ორივე შემთხვევა მისი ენერჯის და კეთილგონობათა გამომხატველი — ასპარეზი იყო... ბევრი, ბევრი იგონობს მის უდროვოდ დაკარგვას!..

— სამშობლოში დაბრუნება ჩემი იოცნებაა, მაგრამ როგორ დავბრუნდებ იმავე პირობებში, რომელიც გამოვექცეოდა, — იტყვიდა ხოლმე სასოწარკვეთილების ტონით...

ომის დროს ბიანკურში ინგლისელებმა ბომბები ჩამოყარეს, ერთი იმათგან დაეცა სწორედ იმ რესტორანს სადაც ის საუზმობდა, სასწაულით გადაარჩა მაშინ, მაგრამ ისე დაზიანდა ამ საშინელი შემთხვევის გამო, რომ მხოლოდ კარგი შოვლით ან საუკეთესო მრეწველობის წყალობით დღე-

მდე მოღწის... 16 თებერვალს ვინახულე, სახეზე არავითარი სახედისწერი მისი სიცოცხლისათვის არ იხატებოდა, ისე იყო როგორც ყოველთვის. — იესო მაცხოვარო! იესო მაცხოვარო! წამოიძახებდა დრო გამომგვებით, გამათენებე ხვალინდელი დღე — მეორე დღეს მოელოდა პროფესორ მონეს, რომელიც ქალაქს გაჩეთ იყო გასულ...

მეორე დღეს, 17 თებერვალს, დილით ადრე, ალექსი ჩხენკელმა შეიარა მასთან, დაინახა სანდრო მაგიდასან დამჯდარი, ნახევრად გაწოლილი. აბა რა ადგილი მოგინახავს დასაძინებლად, ადექი ჩქარა და ხელიც კი წაყრა. ამ დროს სანდრო უკვე რამდენიმე საათით სამუდამოთ ვაცივებულ ცხედარს წარმოადგენდა. ცარდაუალი, მისი სიცოცხლის ტრავედიის დასრულდა...

19 თებერვალს დასაფლავებული იქნა ლევილის ქართულ სასაფლაოზე, არავინ დაკლებს ვინც კი გაიგო ქართველებიდან და აგრეთვე რუსებიც და სომხების ემიგრაციიდან, სადაც მას მრავალი მეგობარი ჰყავდა. ყველანი გულ-დამწვარი, მწუხრე გონობით აღსავსე გამოეთხოვა ამიერიდან ჩვენთვის უდროვოდ დაკარგულ საყვარელ სანდროს.

სა.

წერილი რედაქციის მიმართ

დ. პ. ბატონო რედაქტორო!

უმორჩილესათ გთხოვთ თქვენს პატივცემულ ჟურნალში მოგვითავსოთ შემდეგი:

სომოს ქართული ასოციაციის საზოგადო კრების დასტურით, მისი გამგეობა, ვასული 1947 წლიდანვე, შეუდგა მონტელიარის სასაფლაოზე, სადაც რამოდენიმე ჩვენი თანამემამულენი ვანისეგებენ, ძმათა სასაფლაოს შექმნას და ამ მიზნისათვის სამუდამო კონცესიის შექმნას.

დალარობებულს (დაბომბვისაგან განადგურებულს), და დაქსაქსულ — ახლათ ამდგარ საზოგადოებას ცხადია ეს საქმე მარტოთ გაუჭირდებოდა და მან გადასწყვიტა მიემართა პარიზში თუ სხვაგან ზოგიერთ ნაცნობ - მეგობართათვის თხოვნით, შეძლების დავგარად დახმარების გასაწყევათ.

ჩვენმა მიმართვამ როგორც მოსალოდნელი იყო სათანადო გამოხატული იპოვ და დღეს სა-

შუალებს გვეძლევა პრესის საშუალებით თანამემამულეთ ვაცნობოთ სია იმ პირთა, რომელთაც ვაიღეს თავის წვლილი. დაწერილებითი ანგარიშებს ჯერ კიდევ ვერ ვაქვეყნებთ, რადგან ამ დროებით კიდევ არ არის დამთავრებული მოლაპარაკება ქალაქის თვითმართველობასთან.

დღემდე მიღებული გვაქვს შემდეგი შემოწირულება.

ხუთ-ხუთი ათასი ფრ.: იმნაიშვილი ქრისტეფორე, სუქაქოჩიშვილი შ.; ორი ათასი — ტატიშვილი ს.; ათას-ათასი — მელიაძე ალექსანდრე, ინწკირველი პროკოფი, წულაძე ტარასი, უტნობი ქართველი, ინწკირველი ვალიკო, ჯინჭარაძე ალექსანდრე; ხუთას-ხუთასი — ერაძე გიორგი, ჩიკვილაძე სვიმონ, მარჯანიძე ვასილი და კადაქკორია სკაკო.

სულ 20.000 ფრ.

ასოციაციის თავმჯდ. ი. სალუქვაძე
მდივანი ვ. დოლიძე.

ქრონიკა

ნ. ნიკოლაძის პანაშვიდი. კვირას, აპრილის 18-ს, პარიზის ქართულ ეკლესიაში, გადახდილი იქნა პანაშვიდი ცნობილი საზოგადო მოღვაწის ნ. ნიკოლაძის გარდაცვალებიდან 20 წლის აღსანიშნავად. პანაშვიდს დიდი საზოგადოება დაესწრო.

ქართული კოლონია ლონდონში

ლონდონიდან გვწერენ რომ იქ დაარსებულა ქართული კოლონია, რომელსაც თავის დასმუხუნებელ კრებაზე აურჩევია გამგეობა შემდეგი შემადგენლობით: თავრე—ან. გუგუშვილი, მდივანი—ვ. ნანუაშვილი, ხაზინადარი—გიორგი ჯავახიშვილი. წევრები—იოს. გვარამია და მაქსიმე ქიქოძე.

გამგეობის მისამართი:

The Georgian Society, 20 Great Road, London, W. 4.

უკრაინის ოფისი

ემიგრანტთა საერთაშორისო კომისიამ (ირო), საფრანგეთის საგარეო და წინაგან საქმეთა სამინისტროებთან შეთანხმებით ნება დართო საფრანგეთში მყოფ უკრაინელებს იქონიონ თავის საკუთარი ოფისი. ამით ყველა უკრაინელს უფლება ეძლევა აღნიშნოს თავის დოკუმენტებში, რომ ის არის უკრაინის მოქალაქე.

რედაქციისაგან

უადგილობის გამო — ბ. ქიმერიძის ლექსი „თფილი“ და სხვა აწყობილი მასალა გადაიდო შემდეგი ნომრისათვის.

ვაზეთ „ჩვენი ქვეყანა“-ს რედაქცია სთხოვს თავის თანამემამულეთ, ვისაც აინტერესებს ქართული ბეჭდვითი სიტყვის არსებობა-გაუწიოს მას იდეური და ნივთიერი დახმარება, აგრეთვე ხელი შეუწყოს ვაზეთის გავრცელებას.

დასაბეჭდი მასალა და ფული უნდა გამოგზავნოს შემდეგი მისამართით:

44, Bd Port-Royal, 44, Paris (5).
Mr Ouratadzé,

დავით ვაჩნაძისაგან მივიღეთ ასლი იმ წერილისა, რომელიც მას „ქართ. საქ.“ რედაქციისათვის გაუგზავნია მისი უდიერათ მოხსენების გამო და რომელიც მას არ დაუბეჭდია. ვფიქრობთ, მას თავის დაცვა არ ესაჭიროება ასეთ ორგანიზაციას. წერილს მაინც ვინახავთ თანახმად მისი თხოვნისა.

რედაქციამ მიიღო ბელგიიდან საინტერესო წიგნი ფრანგულ ენაზე:

U.R.S.S. Face aux Problèmes des nationalités.
მისი ავტორია ბ-ნი მარკოზ ტუტუში.

ვაზეთის ფონდი

ვაზეთ „ჩვენი ქვეყანა“-ს რედაქცია მადლობას უძღვნის ქვემოთ ჩამოთვლილ თანამემამულეთ, რომლებმაც გაგვიწიეს მატერიალური დახმარება და მით საშვალეობა მოგვცეს განვაგრძოთ ვაზეთის გამოცემა.

ორი ისთასი ფრ.—გაიოზ ბერიკაშვილი. ათასი ფრ.—ქრასტო უჩრუშაძე, სოზოს ქართველთა შორის შეკრებილი 3400ფრ. 500 ფრ.—ზედგენიძე ილია. 250—250 ფრ.—კვერღელიძე დიომიდე, ანგლედისანი დიმიტრი, X. 200—200 ფრ. სალუქვაძე ილიკო, სალუქვაძე ლუქსი, ჟღენტი კვიციანი, ბალდელი. 150—150 ფრ.—ჩიკვილაძე კოტე, გვასალია ვლადიმერ, დოლიძე ვალოდია. 100—100 ფრ.—ამულაძე ივრისი, ჭირაქაძე სევერიანე, ფარცხაშვილი პეტრე, შათირიშვილი ალექსანდრე, აფხაზაძე დავით, დუმიშვილი დავით, ჭაჭიაშვილი ბაგრატ, სალუქვაძე ვასრიელი, სალუქვაძე ვასილ.

სულ 6.400 ფრ.

ქართულ სიტყვათა ლექსიკონი

დაიბეჭდა და გამოვიდა **შ. სკამოჩაიშვილის** და **მ. მელუას** მიერ შედგენილი

ქართულ სიტყვათა ლექსიკონი

წიგნი შეიცავს 132 გვ. და ღირს ასი ფრანკი. მისი შეძენა შეიძლება ვაზეთ „ჩვენი ქვეყანა“-ს რედაქციიდან.